

Verhuizing van Transvaal naar Kaapstad...

Samen met mijn vader achter de waterpomp in de Karoo.

In december 1965 verhuisden wij in Zuid-Afrika van het stadje Vanderpijlpark in Transvaal naar de punt van Zuid-Afrika, Kaapstad. Dit was ongeveer 1.200 km, en onderweg was er veel te zien.. Zoals door de Drakensbergen, een prachtig gezicht om dit te zien, de grote, hoge bergen. Dit voorbij en je belandde in de grote woestijn de Karoo. De temperatuur was ongeveer 55 graden, de normale temperatuur in de woestijn. Het was ongeveer tegen vijven, en mijn moeder zei opeens: "Jaap (mijn vader) het is tijd voor een lekker bakkie koffie". "Is goed zei pa ... even in de gaten houden voor een parkeerplek met water.... Ik heb er onderweg al een paar gezien, dus dat zien we wel". Na ongeveer 5 minuten zagen we een parkeerplek met een grote gele waterpomp. We stapten uit. Het gasstelletje gepakt. Water pompen in een melkpannetje en het water koken... Later zaten we lekker aan de oploskoffie met een kano in onze handen (lekker koekje). Zat ik lekker met een kopje koffie en ik hoorde 'n geluid van 'n paard dat galoppeerde.

Het geluid werd steeds harder en harder ? ? ? Ik stond op maar zag helemaal niets van iets groots ? ?

Opeens vlak voor me een hele grote haas ? ?

Door de enorme grote stilte werd het geluid wel 10.000 x versterkt.

Dit is me altijd bijgebleven.... iets apart toch ?

1 Potchefstroom

Hier samen met Connie, 1956 in de Dinky Toy.

Toen ik ongeveer 6 jaar oud was leefden wij in Pretoria, Zuid-Afrika. Die tijd hadden we verschillende Hollandse kennissen. Een van deze hadden 'n meisje van ongeveer mijn leeftijd. 'n Echte Hollandse meid met blond haar en sproetjes. Haar naam was Connie. Als zij op visite was gingen we er altijd opuit. Ze was eigenlijk meer 'n jongen dan 'n meisje in haar doen en laten.

Na een paar keer op visite te zijn geweest vroegen haar ouders of ik zin had om 'n paar dagen bij hen te logeren. Dat wilde ik dolgraag. Dus die avond ging ik mee naar hun dorpje Potchefstroom. Ze hadden die tijd een heel klein Dinky Toy autootje. Er was ruimte voor twee volwassenen voorin en achter hun stoelen was ruimte voor koffers en zo. We waren klein en pasten precies daar in de kleine ruimte. We sliepen lekker tegen elkaar aan op en onder 'n paar wollen dekens.

De volgende dag werd ik wakker en keek door het raam naar buiten. Hun huis stond op 'n heuvel en er waren veel mooie huizen in de buurt. Na 't ontbijt gingen wij naar buiten. De zon was ongeveer 'n uurtje op en het werd al aardig warm. Connie zei: "Kom, we gaan naar kennissen die hebben 'n groot zwembad".

Daar aangekomen bleken de kinderen al groot te zijn, en de ouders op leeftijd. Het zwembad was half gevuld. Naast het zwembad stond 'n grote boom, en daarvan lag de helft van z'n bladeren in 't zwembad. Dat was pech hebben. Dus maar wat anders verzinnen. Na wat heen en weer gedoe kwamen wij op haar kamer terecht.

Ze had 'n paar kleine elektrische motortjes gekregen van haar vader. Daar waren we 'n paar uurtjes mee zoet. Er zaten twee draadjes aan 't motortje vast en die drukten we met onze vingers tegen 't uiteinde van de batterij.

Buiten sloeg 't weer opeens om. Er kwam 'n tropische regenbui aan. Connie zei: "Laten we bootje gaan spelen". Wat? Ze zei niks meer en liep naar de keuken en vroeg haar moeder om twee plastic teiltjes. Wat was namelijk 't geval. In de schuine dorpsstraten waren overal voor de huizen betonnen kanaaltjes

aangelegd van ongeveer 'n halve meter breed en een halve meter diep. Dit was gemaakt omdat het hier altijd hard regende, en als dit er niet was zouden de straten binnen een mum van tijd blank staan.

Om de 30 meter waren er een soort sluizen aangebracht (schuiven). Connie liep hard naar verschillende sluisjes toe en sloot deze af. Daarna vlug terug naar haar huis. Na 'n tijdje was de stortbui voorbij.

We gingen met onze teiltjes naar de kanaaltjes voor hun huis. Zij ging in haar teiltje vlak voor zo'n sluisje zitten en zei: "Jack doe 't sluisje maar naar boven open".

En daar ging ze met een rotgang bergafwaarts. Een prachtig gezicht. Bij het volgende geblokkeerde sluisje was 't mijn beurt.

't Was net als bobsleeën maar dan op 't water.... PRACHTIG..

Aan beide zijden van de weg kun je zien waar vroeger de kleine kanaaltjes voor de regen zaten..... Nu dichtgegooid met beton.

2 Pretoria

Ma, ik (Jack), Willem en Kees mijn broers in de 13de Laan te Pretoria en op naar school.

Toen wij voor de eerste keer emigreerden naar Zuid-Afrika in 1955, gingen wij in Pretoria wonen in de 13de laan nr. 195. In 'n mooi arbeidershuisje van een bekende staalfabriek daar. In Zuid-Afrika heb je de ruimte en daarom hebben alle huizen 'n flinke tuin om het huis heen.

Op 'n dag ging ik naar de lagere school in de buurt. Moest over 'n stenen brug over 't spoor. In de verte hoorde ik de locomotief flink stoom geven en dan lieten ze de wielen heel hard doordraaien (glijden) zodat de trein met z'n wagons in beweging kwam. Voordat ik over de brug ging bleef ik altijd 'n paar meter er vanaf staan. Voordat de stoomlocomotief eronder door ging zag je de rook opeens niet meer... Dan opeens niets meer en dan kwam die weer te voorschijn als de trein er aan de andere kant van de brug weer onderuit kwam. Dat vond ik altijd 'n leuk gezicht. Over de brug gekomen lag er op 't voetpad bij 'n kruispunt 'n dode hond. Ik boog voorover. Z'n lichaam was ingedeukt en vol met bloed. Zonde. Die dag op school was het haast niet om uit te houden in de klas zo warm was het. Na schooltijd kwam ik weer bij 't kruispunt. In de verte zag ik de hond nog liggen??!!! Ik liep er vlak langs en bleef even staan. Hij bewoog.... ??? Ademde hij nog?? Leeft de hond nog ?? Ik hurkte.... Onder de huid van de hond zat het vol met maden. Bij de grote wond zag je ze krielen. 't Leek net of de hond leefde.

Ja, dat heb je gauw met de hitte in de tropen.

13de Laan.

3 Pretoria

We waren net 'n paar weken in Zuid-Afrika en mijn ouders lazen in de krant dat er 'n groot feest werd gehouden net iets buiten Pretoria.

Het vond plaats in 'n mooi natuurgebied met veel bomen en grasvelden tussen de bomen in. Achter de bomen lag op de achtergrond 'n mooi middelhoog gebergte. Voor 't natuurgebied stroomde er een grote rivier vlak langs de weg door de bergen heen. 't Feest werd gehouden namens de Boeren, de "Voortrekkers" die Transvaal hadden bevrijd van de Engelsen en Zoeloes. Er was die dag van alles gratis te krijgen. Frisdrank en braaivlees (barbecue). Men mocht net zoveel eten en drinken als men wou. Tussen de bomen was 'n groot houten podium met daarvoor 'n heleboel ijzeren klapstoeltjes met houten zittingen. Ik schat dat er wel 1.000 mensen waren. Wij gingen ook daar zitten met 'n flesje fris en gebraden boerenworst. Er werden Zuid-Afrikaanse liedjes gezongen met zo'n trekharmonica. Na 'n liedje begon 'n man te praten achter de microfoon en wees opeens onze richting op.

Ja, jij met die blonde korte haartjes. Die tijd had ik heel kort fel blond stekelhaar. 't Stond recht overeind en was heel zacht haar. Dat viel natuurlijk op tussen al die mensen. M'n broer stootte mij aan. Ze moeten jou hebben. Kom maar naar voren om een liedje te zingen. Nou daar stond ik dan op 't podium met die man.

Hij vroeg of ik soms 'n Zuid-Afrikaanse liedje kon. Ik zei dat ik maar 'n paar weken in Zuid-Afrika was. Wat voor liedje heb je dan al op school geleerd? Bobbiejaan (aap). Nou laat ons dat hoor... Omdat ik 't Zuid-Afrikaans nog niet machtig was gooide ik er veel Nederlandse woorden doorheen. En begon te zingen..... Bobbiejaan beklim die berg. Zo haastig en rustig..

De mensen lagen dubbel van 't lachen.

En maar stotteren en af en toe wat zingen.

Ik wilde 't liefs wegkruipen onder 't podium of hard weglopen... maar ja..

4 Texel

Onze echte eerste vakantie was in 1960 naar Texel. We gingen met z'n allen op de fiets van IJmuiden via het Wilhelminakanaal (vlak erlangs) naar boven richting Den Helder. Dan langs de plaatsen Schagen en Alkmaar. We deden dit natuurlijk met rustpauzes tussendoor. Ik was 'n jaar of negen en mijn neefje Peter was er ook bij. M'n ouders hadden 'n soort strandhuisje op het droge in Den Koog op 'n camping gehuurd. Er waren meer tenten en caravans dan huisjes. We gingen voor twee weken. Het huisje had haast geen voorzieningen en als je naar de wc moest, dan ging je naar het midden van de grote camping waar 'n gezamenlijke toilet- en douchevoorziening was. Als je dan op de wc zat kon je niet je eigen lijf rustig ontspannen om je behoefte te doen, omdat er altijd mensen naast of voor de wc waren.

De douches waren donker en je voelde de kou van de muren. Die twee weken hadden we de meeste tijd slecht weer en dus waren we en genoodzaakt in 't kleine huisje met de hele familie te verblijven. Een uurtje ging goed, maar daarna trad de verveling in en begonnen de wrijvingen. Tussen de buien door gauw 'n regenjas aan en even 't dorp in, want je wist nooit hoe lang het droog bleef. Ik vergeet het nooit. In de boekwinkel kocht ik van mijn zakgeld m'n eerste stripboek. 'n Classic. Het ging over de aanval op Pearl Harbor in de Tweede Wereldoorlog. In het huisje kon ik op mijn eigen bovenbed met het slechte weer uren lezen en kijken naar de plaatjes. We hadden 's avonds ook 1 plasemmer staan en die moest 's morgens geleegd worden. Iedereen kreeg z'n beurt. Zo ook ik. Ik vond het niet zo leuk en ging met de emmer meestal zo vroeg mogelijk in de morgen met een sprint naar de toiletten en als er toevallig mensen aan kwamen dan ging ik er met 'n grote boog omheen. 's Middags klaarde het op en wij jongens gingen achter het huisje in de dennenbossen spelen. We zagen in de verte door de bomen heen 'n sportvliegtuigje laag overvliegen. Je zag mensen uit de deuropening af en toe reclamefolders naar buiten gooien. 't Was 'n mooi gezicht met al die dwarrelende papiertjes. We speelden weer verder en vergaten 't vliegtuigje. Opeens hoorden we het vliegtuigje boven ons dennenbos cirkelen. Je zag dat zij ook hier reclamefoldertjes uit 't vliegtuig gooiden. We hoorden 'n hoop lawaai door de takken van de bomen. Wij keken naar boven. Je zag de reclameblaadjes zweven.

Mijn middelste broer Kees stond vlak naast me en we konden het geluid maar niet thuis brengen en toen viel er 'n grote pak gebundelde reclamefolders met 'n doffe knal rakelings langs mijn broer op de grond. Het pak was ongeveer 'n halve meter bij 'n halve meter en behoorlijk aan de zware kant. Stel je voor dat je dat pak in je nek had gekregen.....??

De volgende dag gingen wij met de fiets over 't eiland naar het puntje van 't eiland waar de vuurtoren staat en op de terugweg langs de zeehondencreche. We reden op 'n fietspad over de duinen en we zagen beneden 'n leuk strandje en besloten om daar even uit te rusten. We zaten net lekker ons boterhammetje te eten, zagen we in de verte op zee 'n paar zwarte stipjes heen en weer gaan met daar achter witten strepen. Als ze vlak in de buurt kwamen bleken het rubberen bootjes te zijn. Ze kwamen steeds dichterbij ons strandje en wat denk je? Al de rubberbootjes schoten met 'n rot vaart ons strandje op. Uit elk bootje sprongen mariniers ons strandje op. Ze liepen al schietend het strand op. Gelukkig niet met scherp, maar met losse folders. Sommigen vielen vlak naast ons in 't zand met grote automatische wapens en ratelden er op los. Anderen begonnen te tijgeren door 't zand. Ze zagen ons helemaal niet staan of zitten en gingen om ons heen .... en verder met hun oorlogje spelen. Zo vlug ze gekomen waren, zo vlug waren ze weer weg. Al die tijd hadden ze niets gezegd. Het leek net of je even op 'n andere planeet was of zo.

Onderweg hadden we ook campings gezien tussen de duinen. Sommige mensen hadden 'n mooi plekje met hun tent onderin tussen twee duinen gevonden. Dat dachten ze, maar na 'n paar dagen regenen stond het natuurlijk helemaal blank. 'n Soort duinmeertje. Op onze camping was het ook niet beter. De mensen die tenten hadden, daarvan waren de meeste tenten waterdicht, maar overal zag je de spullen nat en kleverig liggen. Vooral de slaapzakken.... Je moest er toch af en toe uit om te plassen en zo. Nou dan regende het weer naar binnen en met je natte kleren en schoenen de tent in. Lekker ?? In sommige goedkope tenten dreven de spulletjes in 't rond. Je had ook van die mensen die met 'n caravan achter de auto op vakantie gingen. Normaal woont 'n Nederlander al klein en op elkaar en dan gaan ze nog kleiner wonen en je moet er nog geld voor neerleggen? Als je per ongeluk 'n laadje in je caravan laat openstaan en je bukt bijvoorbeeld.. dan zit 't laadje in je naad of bij 't per ongeluk 'n laadje open laten en je staat vlug op... knal je met je hoofd er vol op of er doorheen..... Als 'n mens in 'n klein huisje vol met dozen en rommel gaat wonen verklaren ze hem voor gek of maken hem uit voor zwever, maar dit wordt normaal gevonden.....???

5 Nieuwe motor

Willem Gravemaker, mijn broer bij z'n nieuwe motor.

Toen wij in 1965 in Vanderbijlpark te Transvaal in Zuid-Afrika woonden kregen wij een nieuw huis toegewezen. De straat moest nog aangelegd worden. Ze hadden wel 'n kleine ondiepe gleuf gegraven waar de weg moest komen. De overtollige rode grond hadden ze opzij gegooid, waar ongeveer de stoep kwam. Bij het hek van 't huis was het 'n beetje minder, maar toch 'n aardig bultje met rode grond en hard. Op 'n dag had mijn oudste broer 'n nieuwe Honda motor gekocht en vroeg aan mij om samen de motor op te halen. De motor stond nog in de showroom. Wat 'n prachtig ding. Daar gingen we.. even uitproberen die nieuwe motor. Na 'n paar rondjes te hebben gereden gingen we op weg terug naar huis. Met 'n rotgang over de pas gegraven grondweg voor ons huis, wilde m'n broer zo het heuveltje over, het garagepad op. 't Heuveltje was toch 'n beetje te hoog. Het voorwiel ging prima, maar 't achterste wiel knalde keihard op 't heuveltje. Door de knal schoot het zadel van de motor af en wij kwamen met een mooie boog samen op het zadel rechtop op de grond terecht. Dus wij zaten samen op het zadel op de weg (grond). Stomverbaasd keken we naar de motor voor ons. De motor vervolgde mooi zijn weg, richting de garagedeur die op dat moment gelukkig open stond, en kwam al slingerend tegen de achterwand van de garage tot stilstand. Later kwamen we erachter wat het euvel was. Onder het motorzadel zaten vier grote halve platte haken, die precies op vier staven op de motor pasten. Op de staven zaten weer schroefdraden, waarop de vier grote bouten pasten. Nou die bouten waren ze vergeten aan te draaien..

Zo ziet ons voormalige huis er nu uit in 2014, Jannie de Waalstraat 20 in Vanderbijlpark, Zuid-Afrika

6 Vanderbijlpark

Op de LTS in Vanderbijlpark, Transvaal te Zuid-Afrika in 1966 had ik 'n Zuid-Afrikaanse vriend. Als we 's middags vrij waren of in 't weekend dan gingen we samen bij hem thuis in de J. Van Melle Straat knutselen aan modelvliegtuigjes. Hij had 'n heleboel van die dinge in z'n kamer op kasten en aan het plafond hangen. Zo op 'n dag gingen wij naar de winkel om voor mezelf 'n draad-modelvliegtuigje te kopen. Het werd 'n Me-109 uit de Tweede Wereldoorlog. Je moest er ook 'n benzinemotortje bij kopen. Bijna elke weekend zat ik bij hem thuis aan het vliegtuigje te werken, want hij had meer ervaring en kon aanwijzingen geven als ik iets niet snapte. Als ik naar huis ging liet ik het vliegtuigje daar staan. Eerst het houten geraamte maken van licht hout. Daarna goed schuren en toen kwam het moeilijkste deel, namelijk de huid voor de vleugels spannen. Die werd van papier gemaakt. Na die geschilderd te hebben werd 't motortje gemonteerd. We gingen op zoek naar 'n mooi groen sportveld. En er was er een vlakbij hem in de buurt. Ik ging midden op 't veld staan. M'n vriend startte het benzinemotortje met 'n grote batterij. Hij gaf 'n teken en daar ging ie. Het vliegtuigje zat vast met twee kabeltjes van ongeveer 5 meter. Met het ene kabeltje kon je hem naar beneden sturen en met het andere naar boven. En dan goed het vliegtuigje in de gaten houden en langzaam ronddraaien op je schoenen. Prachtig. Een leuke ervaring, na zoveel knutselen...

7 Vanderbijlpark

Op m'n fiets in 1966 naar school.

Op school de Hoër Tegniese Skool de Carel de Wet zat m'n Zuid-Afrikaanse vriend altijd naast me. Zo op 'n dag kregen wij biologie. Die dag vertelde de meester hoe je zelf gemakkelijk dynamiet kon maken. Wij met 'n onschuldig stemmetje: "hoe bedoelt u? Wat heb je precies nodig?" Mijn vriend noteerde dit, terwijl ik dit vroeg.

Op 'n zaterdagmorgen gingen wij het spul halen bij de drogist. We kregen het zo mee.

In de schuur zochten wij 'n dunne, dikke ijzeren buis uit. We sloegen het achterste gedeelte van de buis om in de bankschroef. We lasten 'n ijzeren poot onder de buis, daarna boorden we 'n klein gaatje van boven, bijna van achteren in de buis.

We gingen naar het open veld in de buurt. Met de opening van de buis omhoog deden wij het poeder erin. Daar achteraan 'n fietskogeltje. Het paste er precies in. Nu plaatsten we de buis met de poot in de grond. We hadden lege .22 geweerpatronen in de buurt gevonden. Een van die lege hulzen plaatsten we vlak naast het gaatje bovenop de buis en maakten het vast met koperdraad.

Dit was ook gevuld met hetzelfde poeder. In het gaatje deden wij 'n dun koperdraadje. We staken met 'n lucifer het poeder in 't hulsje aan. Dat zorgde ervoor dat het koperdraadje roodgloeiend werd en zo de poeder in de buis tot ontploffing bracht. 'n Flinker knal en daar ging de kogel.

Eerst schoten wij door golfplaten heen. Toen maakten we het geschut groter en schoten we met grotere roestvrije kogels door dikkere spullen heen. Zoals 'n dikke roestvrijstalen plaat.

We gingen over op het maken van kleine explosieven en maakten die aan bomen vast. Die bomen braken af als lucifershoutjes. Later plaatsten we meer explosieven op grotere dennenbomen. 'n Prachtig gezicht.

Toen op 'n dag ging het bijna mis. Terwijl wij 'n bom op afstand tot ontploffing brachten kwam er net 'n oude vrouw op 'n fiets over het bospaadje aan. De boom viel met 'n grote klap vlak naast haar.

We liepen naar haar toe. Gelukkig niets.

Ze begreep er niets van. Zo windstil en dan bijna toch 'n boom op je hoofd.

We beseften toen met wat voor gevaarlijk spelletje we bezig waren en stopten ermee....

Zo ziet de school er tegenwoordig uit. Vroeger stond die helemaal los.

De Hoër Tegniese Skool Carel de Wet aan de Jan Van Riebeeck Blvd. te Vanderbijlpark, Zuid-Afrika.

In mijn cadettenuniform van school.

8 Vanderbijlpark

Ons nieuwe huis in de Jannie de Waalstraat 20 te Vanderbijlpark, ZA.

Bij ons vlak in de buurt was 'n tamelijk grote rivier, nl. de Vaalrivier. 's Zomers gingen wij daar vaak zwemmen. Op 'n middag toen ik van school kwam ging ik er ook in m'n ééntje naar toe.

Zet m'n fiets tegen 'n boom bij de rivier en begon mijn kleren uit te trekken en even later liep ik langzaam het water in. De rivieren daar waren altijd bruin gekleurd omdat er klei in de rivier zat.

Dus als je in het water ging, kon je niet zien wat er onder je lag en als het water ongeveer tot m'n navel kwam drukte ik me gauw los van de bodem, want dit was geen prettig gevoel... de rivierklei.

Als je eenmaal aan 't zwemmen was voelde het heerlijk aan. Na wat rondjes te hebben gezwommen lekker op 't gras in de zon bijkomen, want je werd er flink moe van. Hoorde ik opeen gealarmeerde stemmen van 'n paar Indische vrouwen. Ze waren een van hun mannen kwijt en wezen naar het water waar ze hem voor 't laatst gezien hadden.

Er gingen een paar mannen daar duiken.

Niets....???

Even later gingen twee mannen in 't water op de bodem op en neer springen aan de oever van de rivier.

Dit ging voor ongeveer 10 minuten door, dan zie ik opeens 'n man in 't water: "Ik voel iets hier". En hij dook onder water.

Hij haalde een lijkleek lichaam omhoog en legde dat op z'n buik op de kant. Er kwamen meer mensen kijken.

De verdronken man was spierwit, en om de oogkassen en de mond was het akelige kleur blauw-paars verkleurd.

Hij had ongeveer 'n kwartier onder water gelegen en de mensen zeiden dat ie dood was.

De mensen keken bang en nieuwsgierig naar het lichaam.

Er kwam 'n man met 'n deken en legde het over 't lichaam en zei: "Zonde, maar die is overleden".

'n Paar minuten later kwam de ambulance eraan.

Ze werden ontzettend kwaad op de mensen. Als U hem op zijn zij had gelegd, dan was misschien het water uit zijn mond gelopen en dan had hij nog eventueel later op z'n buik gedrukt kunnen worden en dan was hij misschien nu nog in leven....???

Die tijd was ik twaalf jaar en het beeld zie ik nog steeds voor me, maar ik weet nu wat ik moet doen als er iemand 'n tijdje onder water is geweest.

De Vaalrivier in Vanderbijlpark.

De Vaalrivier in Vanderbijlpark.

9 Vanderbijlpark

Wij gingen met onze fietsen bij ons in de buurt slangen vangen. M'n schoolvriend had twee glazen potjes meegenomen. In de dekseltjes hadden wij luchtgaatjes gemaakt. We reden door 'n pas gebouwde nieuwe buurt. Aan 't einde van deze woningen had je 'n uitgestrekt glooiend gebied. Het had al 2 jaar niet geregend en het hoge gras was overal geel bruinig van kleur. Nergens was 'n groen stukje gras te bekennen. Nu het zo droog was kon je lekker fietsen over de harde looppaden die door mensenvoeten waren gemaakt. We kwamen in 'n vallei met allemaal rotblokken.

Daar zetten we onze fietsen neer en gingen op zoek naar kleine slangetjes. Om deze te vinden tilden we de kleine rotsen op, want 'n slang is niet gek op de hitte. Voor mij was dit de eerste keer. Mijn Zuid-Afrikaanse vriend vertelde mij hoe je ze moest beetpakken en zo .. vlug achteraan de kop. Hij had er al een gevangen en liet het aan mij zien. 'Kijk Jack, dit is een van de kleinste slangen van Zuid-Afrika, maar dit is wel een van de gevaarlijkste'. Klein zwart slangetje. Ik zal je het laten zien en schudde het potje om de slang agressief te maken. Het kleine zwarte slangetje van ongeveer 8 centimeter lang sperde z'n bek open. Z'n bek werd net 'n portemonnee van stof die open ging. Zo wijd en groot... De beet van de slang was binnen 3 minuten dodelijk. Dus als ik deze slang zag, liet ik hem netjes met rust.

Daar in die vallei stond ook 'n verlaten kleihuisje. Dit is 'n vierkant gebouwtje van klei met 'n rieten dak. De plaatselijke bevolking maakten die gebouwtjes met hun handen uit rode kleigrond, die overal in de omgeving aanwezig was. We stapten naar binnen en terwijl het buiten snikheet was, was het binnen het huisje lekker koel en behaaglijk. Na 'n lange middag overal gekeken te hebben gingen wij weer naar huis. We hadden thuis ook 'n ren met kippen en één grote agressieve haan. De meeste kippen waren kaalgeplukt door deze haan. Achter hun koppen en 't meeste bij hun kont. Mijn vader zei dat dit niet langer kon en het beste was de haan in te laten slapen. Maar niemand durfde dat aan. Op het laatst

vroegen wij het aan onze vrouwelijke bediende. Die had er geen moeite mee en met de kop van de haan in de ene hand, kapte zij met 'n bijl in de andere hand op een houten blok de hals van de haan door.

Nadat dit gebeurd was liet ze de haan los....

Het was 'n raar gezicht.

De haan liep 'n paar meter hard door, maar dan zonder kop.

Viel onderweg 'n paar keer om en vervolgde zijn weg..

Bij de derde keer bleef hij doodstil liggen....

10 Vanderbijlpark IV

In onze achtertuin 1966.

In de tweede klas van de technische school hadden we net scheikundeles. De leraar vertelde alles over materialen, als die in contact kwamen met lucht, en sommige met water, wat de reactie daarvan was. Hij haalde twee glazen bekertjes uit de kast en deed 'n paar experimenten. Even later zei hij: "Dit is fosfor en als ik dit in het water onderdompel dan gebeurt er niets". Het water in 't glas begon hevig te borrelen. De leraar schreeuwde in paniek "ALLEMAAL ONDER DE TAFELS". 'n Grote doffe knal en je hoorde het glas tegen de muren en de tafels spetteren. We gingen weer rechtop zitten. Bleek dat de leraar in plaats van fosfor de natrium gepakt had. Op 'n andere dag kregen wij weer iets anders. Hij deed voor hoe je gas moest maken. Met veel glazen, pipetten en zo op z'n bureau. Na 'n tijdje zag je het spul gaan werken. Aan 't einde van z'n stelling deed hij 'n ballon over 'n pipet. De ballon werd steeds groter. Toen hij de normale grote had bereikt haalde hij hem er vanaf en deed hij er 'n knoop in en we gingen met de hele klas naar buiten. De meester zei: "Let nu goed op, omdat deze ballon nu gas bevat gaat ie rechtstreeks snel naar boven". Hij liet hem los ..... en...?? In plaats dat hij snel naar boven ging viel hij als 'n natte zakdoek naar beneden... Iedereen kwam niet meer bij van 't lachen....

Nu 2014, Jannie de Waalstraat te Vanderbijlpark, Transvaal, Zuid-Afrika... onze vroegere straat...

11 Vaalrivier

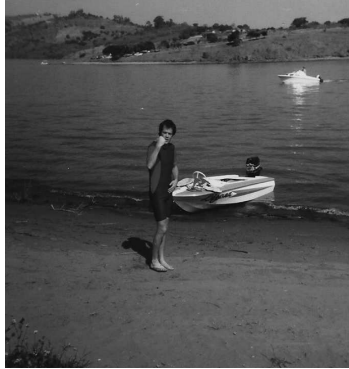
M'n broer Kees had 'n vriend en die had een speedboot met twee van die grote kolossale buitenboordmotoren. We gingen met hem vaak op de Vaalrivier varen. Zo ook op 'n dag scheurden we tussen kleine eilandjes door en hij zei opeens: "we gaan over sommige kleine eilandjes varen, maar dan moet iemand op mijn sein de buitenboordmotoren omhoog drukken". Zo gezegd zo gedaan. 'n Flinke bocht maken voor 'n aanloop en daar schoven we over 'n klein eilandje heen.

Na 'n tijdje had hij dit wel gezien en ging we richting de stenen brug over de rivier. Het was 'n brug met allemaal ronde bogen. De binnenste doorgang was de grootste boog en het liep dan af naar kleinere bogen naar de kant van de oever. We scheurden onder de brug door. Eerst namen we de grote doorgang en dan zigzaggen naar de volgende en volgende. De laatste boog was aan de kleine kant. We zeiden nog: "Dat is veel te klein, dat gaat niet??" Jawel hoor en hij gaf flink gas. 'n Hoop lawaai en we zaten muurvast en we vlogen met z'n allen tegen het windscherm voorin de boot op elkaar. De motorboot zat aan beide zijde van de boog flink vast....

De Vaalrivier in Vanderbijlpark.

12 Vaalrivier

Kees mijn broer.

Mijn middelste broer Kees is gek op skiën en hij kan zelfs op zijn voeten skiën. Maar op 'n dag ging hij lekker achter de speedboot op de Vaalrivier bij 'n klein zandstrandje skiën. Na wat heen en weer en wat grote rondjes maken werd hij na ongeveer 1 uur flink moe en gaf 'n seintje naar de speedboot dat hij bij 't strandje eraf wilde.

De jongens kenden elkaar al langer, en als gebruikelijk maakte de speedboot een bocht bij 't strandje en ging dan terug naar 't midden van de rivier.

Kees nam nog 'n ruimere bocht om een beetje vaart te maken, maar het was 'n beetje aan de scherpe kant en hij hield de touwen en beetje te lang vast en liet toen los. Hij ging met 'n rotgang richting het strandje. Meestal had hij het goed berekend, maar nu had hij zo'n grote vaart dat hij 'n flink stuk het strand op vloog en uit de skiën flopte...

Hij trok door de lucht en landde zo tussen een paar kleine boompjes verderop ... gekraak... bladeren.. geluid, etc.... We zagen hem niet meer ?????

Later kwam hij gelukkig al lachend uit de bosjes tevoorschijn...

Wel lachwekkend...

13 Naar 't strand

Pa stapt in z'n Datsun Bluebird.

Vroeger waren wij met z'n allen geëmigreerd naar Zuid-Afrika. We woonden in een dorpje vlakbij Kaapstad aan zee, Table View. Op 'n zomerse dag stond de wind uit 't westen en gingen we dus naar 'n strand achter de Tafelberg, richting 't plaatsje Muizenberg, waar de wind dus niet kwam. De Tafelberg en de rest van de bergen hielden de wind tegen.

M'n vader had toen nog zo'n kleine mooie Datsun Bluebird. De wagen was van heel dun staal gemaakt, dus behoorlijk aan de zware kant.

We reden vlakbij Muizenberg op de Baden Powell Road, en na 'n paar kilometer langs de kust. Na 'n tijdje vonden we een leuk stekje. Er was 'n kleine, smalle asfaltweg aangelegd om de boten naar zee te brengen. We dachten, pa zet z'n auto wel in 'n parkeervak voor het strand, maar nee hoor hij reed door naar het asfaltweggetje op het strand.

Vanaf het asfaltweggetje wilde hij zo 't strand oprijden, maar dat ging natuurlijk niet. Hij wilde draaien en hij draaide .....naar rechts.. zo van het weggetje af... het zand in.....

De auto zakte natuurlijk in z'n geheel snel in 't mulle zand. Vooral de voorwielen zaten behoorlijk diep in het zand. Wij stapten uit en keken wat naar de wagen, en begonnen de voorwielen uit te graven.

Er kwamen al verschillende mensen van 't strand helpen. Na 'n kwartiertje ongeveer wat graven en duwen kwam de wagen al 'n beetje los van voren uit het zand.

We riepen: " Pa, geef maar gas, dan duwen wij hem eruit".

Dat gebeurde ook, maar pa gaf veel te veel gas en met een rotgang in z'n achterruit zo dwars over 't asfaltweggetje zo met z'n kont weer in 't zand.

Daar stond ie dan weer, hetzelfde probleem, maar nu aan de andere kant.

De mensen keken elkaar aan en zeiden: “Ja dag hoor” en liepen naar hun plaatsje waar ze vandaan kwamen...

We begonnen weer en na 'n tijdje hielpen er toch weer mensen ... en later rustig met de aanwezigen, etc... en alles kwam weer goed.

De Baden Powell Road, Muizenberg, Kaapstad, Zuid-Afrika.

Muizenberg, Kaapstad, Zuid-Afrika.

14 Zuid-Afrika, Table View

Het huis van mijn ouders in Tabel View, Kaapstad 1968.

We woonden in een leuk klein bungalowtje te Table View in Kaapstad met 'n flinke tuin, en daarin stond ook een garage. Die tijd reed ik op 'n Honda motor en elke avond als ik thuis kwam plaatste ik mijn motor achterin de garage. Het huis stond in een nieuwe wijk. Er stonden maar hier en daar nieuwbouwhuizen. Je kon wel zeggen, we woonden in de bush. Dus er zaten flink wat wilde dieren, zoals slangen, roofvogels, schorpioenen, grote vogelspinnen, etc. Maar zoals men ondervindt: de dieren zijn meestal bang voor de mensen. Alleen niet als ze in 't nauw komen te zitten. We hadden ook last van ratten. Vooral tegen de zomer. Op een morgen ging ik naar mijn werk, dus ik liep naar de garagedeur en tilde hem aan de handgreep een beetje omhoog. Dan plaatste ik mijn beide handen links- en rechtsonder de garagedeur en drukte hem zo omhoog. De garagedeur werkte met contragewichten, maar men moest wel wat kracht uitoefenen om hem naar boven te krijgen. Ik had de garagedeur bijna in z'n bovenste stand. Mijn handen waren nu bijna gestrekt en had nog steeds de garagedeur boven mijn hoofd vast.

In deze houding gaat automatisch je kraag van je jasje en overhemd van achter je nek open staan.

Opeens voelde ik 'n paar warme, zachte dingen in m'n nek vallen, zo onder m'n hemd over mijn rug naar mijn kont.

Ik keek naar beneden... er waren er een paar naast me op de grond gevallen...

Verdomme, jongen ratten????

Wat was nu het geval??

Op de onderste richel/binnenrand van de garagedeur had 'n rat kleintjes gedeponeerd maar hij had er uiteraard geen rekening mee gehouden dat ik de garagedeur optilde.

Ik kreeg het erg benauwd en deed met een rotgang mijn kleren uit. Het was meer angst.

De beestjes waren nog heel klein en blind, maar toch. Bij elkaar waren er wel een stuk of acht. De moeder en vader waren gelukkig nergens te bekennen...

Mijn eerste motor.

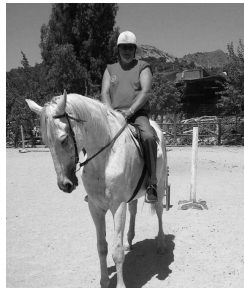
Zo ziet het huis er nu uit in dec. 2010 te Table View. Gevonden en gefotografeerd tijdens onze vakantie.

15 Zuid-Afrika, Table View II

Kees Poll links en ik Jack, rechts in 1968.

Die tijd hadden wij ook 'n kostganger in ons huis te Table View, Kaapstad. Het was 'n oude kennis van mijn broer Kees uit Vanderbijlpark in Transvaal. Kees Poll was 'n doodgoeie jongen, maar hij had een gebrek, nl. hij stotterde. En niet zo'n klein beetje ook... flink. In z'n vrije tijd ging hij vaak paardrijden met z'n zelf gekochte paard. Er was toen eens een soort ringrijdwedstrijd van z'n club. Wij gingen mee om te kijken. Ze hadden 'n baan gemaakt en aan beide zijden had men houten zittribunes gemaakt. Dit was ook het geval aan het einde van de baan. De zijanten van de baan waren beschermd door houten schotten met daar tegenaan ijzeren platen. Het was stralend weer en we genoten van het schouwspel met de paarden. Nu was Kees aan de beurt. Hij stelde z'n paard op zijn gemak door aan de zijkant van z'n kop met z'n platte hand te kloppen. Hij gaf toen zijn paard de sporen. Daar ging ie met 'n rotgang en had halverwege de baan de ring te pakken. Het paard had flink de gang erin en galoppeerde hard door. Hij kwam aardig in de buurt bij 't achterste gedeelte van het schot van de zittribune. Kees wou het paard tot stoppen dwingen en trok aan 't leidsel, maar z'n ene gebrek zat hem in de weg en zei hardop "H.... H.... HHHHHHHHHH..H..HHHHHHHHHHHHHHHHHHH. Hij knalde met een flinke klap met z'n paard tegen het achterste gedeelte van het roestvrije schot en Kees vloog van z'n paard door de lucht, zo de tribune in... Wij zaten vlakbij dit ongeval en hadden alles gehoord en gezien. We lagen dubbel van 't lachen, want

Kees stond op en had niets.... Gelukkig...

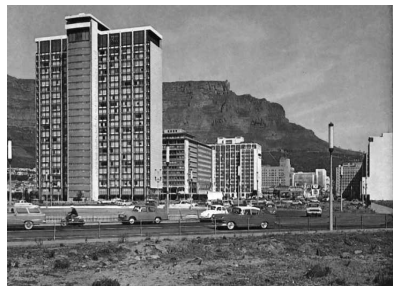
16 Kaapstad

Kees Poll z'n wagen. Genomen vanaf het garage-dak te Table View in 1968.

Bij een krant (Die Burger) in het centrum van Kaapstad was ik leerling retoucher. Op 'n morgen kon ik meerijsen met onze kostganger Kees Poll, die toevallig ook de hele dag in Kaapstad moest zijn. We hadden afgesproken dat hij mij om plusminus 5 uur zou ophalen bij de drukkerij. Die tijd bezat hij 'n tweedehands oude auto, nl. een Ford Zyver (zie foto). Voor die tijd ook al 'n oudje.

Op de terugweg reden wij op de autosnelweg. We reden aan de linkerkant van de weg, omdat dat daar gebruikelijk is, zoals in Engeland. We naderden de rotonde. Daar in Zuid-Afrika heeft het verkeer (net als de laatste jaren hier) op de rotonde voorrang. Al pratende waren wij vlakbij de rotonde, toen hij besepte dat er verkeer van rechts kwam en stond vol boven op z'n rem. De auto stopte abrupt met gierende banden en rook. We stonden als 'n blok stil, maar we hoorden een raar metaalgeluid..... ?!?!?? Opeens zagen wij voor ons, twee metalen wieldonnen van zijn auto voorbij komen..... Zo mooi rollend recht over de weg en toen zo het gras van de rotonde op....

De rotonde vlakbij voor het centrum en de haven van Kaapstad.

17 Kaapstad II

Als gebruikelijk gingen wij 's zaterdags de stad in. We zetten onze auto in het parkeergebied bovenop het centraal station van Kaapstad.

Die tijd was het nog gratis parkeren.

We liepen door de stad en later richting het park.

Na wat etalages bekeken te hebben, zei m'n vader opeens: "Ik ga nog wat geld halen bij de bank".

In de bank aangekomen waren er drie balies open met daarvoor een flinke lange rij wachtende mensen.

Als ik dit zou meemaken dan zou ik wel gelijk rechtsomkeer maken, maar ja, pa sloot zich aan bij de rij wachtenden.

Ja weet wel hoe het gaat: schuifel de schuifel.... wachten en nog eens wachten.....

Na zo'n twintig minuten waren wij bijna aan de beurt. Je kon de dame al goed zien achter de balie.

Nu was pa aan de beurt.

Hij wou net wat zeggen, plaatst de dame 'n bordje op de toonbank.....

GESLOTEN...??!!

Pa werd rood. Wat is dat.. ???? al wijzend naar het bordje.

Ik ga eten???! ! Ik heb nu schaft !! @@?

Ja, dat gaat zo maar niet.

Wij staan hier 'n half uur te wachten en u plaats zomaar 'n bordje gesloten?

Na veel gepraat hielp ze ons uiteindelijk, en nog wat andere mensen...

Te gek voor woorden... toch ??!!

Parkeergebied bovenop het centraal-station te Kaapstad.

18 Kaapstad III

De Willem Barendsz II te Kaapstad.

We woonden op 'n flat in de buitenwijk van Kaapstad, nl. Milnerton. De flat stond op 'n heuvel en als je vóór op het balkon stond, keek je zo over de huizen naar zee en de Tafelberg.

Door het achterraam in de keuken van de flat keken wij op de Hollandse bergen vlakbij Paarl en omgeving. 's Winters lag er altijd sneeuw op de toppen.

Als je goed naar het havengebied keek zag je het schip de "Willem Barendsz II" liggen, waar mijn vader op werkte.

De 'Willem Barendsz II' was 'n oude Nederlandse walvisvaarder, die voor de helft in aandelen gekocht was door de Zuid-Afrikaners en omgebouwd was tot vismeelfabriek. Het werd gerund door 'n Nederlands bedrijf, nl. Vink & Co., de vroegere eigenaar. Want de Zuid-Afrikaners hadden geen verstand van schepen en varen.

Z'n thuisbasis was Kaapstad. Aan het einde van het jaar ging hij altijd voor onderhoud in het dok. Als dit gebeurd was, werd er in de haven proviand ingeslagen voor de volgende reis naar West Zuid-Afrika en omgeving. Op 'n zondagmorgen liepen wij het voorbalkon op en keken naar zee.....

Daar lag opeens de Willem Barendsz II in de baai???!!

Vertrekken ze nu al, dat kon toch niet?

Hij ging pas over twee weken?

Pa heeft er niets van gezegd?

We hielden hem om de zoveel tijd nauwkeurig in de gaten. Tegen vieren werd hij door een paar stoom-sleepboten richting de haven gesleept.

's Avonds kwam pa terug naar huis met z'n verhaal. Wat was nu het geval? Die dag waaide het behoorlijk hard. De wind kwam uit de richting Kaap punt en het kwam van beide zijde van de Tafelberg om de hoek waaien zo richting haven. De Willem Barendsz II lag met 12 knapen van trossen vast, maar door deze harde zogezegde tochtwind begaven de trossen het als lucifershoutjes en dreef het schip doelloos rond in de haven.

Gelukkig kwamen ze er achter en hadden ze vlug de machine gestart en gingen richting zee.

Voor alle zekerheid hadden ze gewacht tot de wind was afgenomen, en gingen toen pas weer terug naar binnen.

De rest weten jullie...

De flat te Milnerton, waar we als eerste woonden.. Foto is van onze vakantie in dec. 2010.